

VĀ•NOCE LET PADESĀ•TĀ•CH

NedĀle, 11 prosinec 2016

Narodila jsem se krátce po únorovém pĀ™evratu, do republiky vyĀrané okupanty, vykradené osvoboditeli z východu, vybombardované osvoboditeli ze západu a se Āeleznou oponou kolem. PĀ™edpubertální vĀk jsem proĀila v padesátých letech. PĀ™es veškeré budovatelské úsilí ve dvouletce a první pĀtiletce, byl pĀ™ídlový systém zrušen aĀ roce 1953.

A abychom si moc nevyskakovali, pĀ™ila zároveň mĀnová reforma, kdy nám uložené peníze smĀnili jedna ku padesáti. Pokud jste peníze mĀli schované doma ve škrabce, nedostali jste vĀbec nic a s bankovkami jste si mohli leda tak tapetovat. Podle toho také vypadaly Vánoce. Pod stromkem pár knĀek, vroubkované hnĀdé bavlnĀné punĀocháĀe a kdo mĀl škrabku nebo mámu, dostal svetr z mockrát párané a pĀ™eplĀtané vlny. V Kotcích prodávali návleky na pahýly po amputaci – byly z Āisté kašmírové vlny. Teninké. A tak se to opatrnĀ páralo a byly z toho teplé svetry. Na stromku, ozdobeném ruĀo vyrábĀnými papĀrovými ĀetĀzy, jsme doma mĀ Āokoládové ozdoby, ale ty se jíst nesmĀly, byly spoĀítány a po svĀtcích uloženy zpĀt do krabice. VánoĀní zboĀí se v Praze nejvíce prodávalo v trĀnicích - Vinohradské, Smichovské a ĀiĀkovské. Hlad jsme nemĀli, ale pĀ™epychového zboĀí, které se muselo dovĀet za devĀzy, bylo pramálo. Na svĀtky se v trĀnici nestĀlo jenom na pomeranĀe, ale dlouhatĀnská fronta byla i na kĀehouĀká jablka JonatĀny. Z oĀech se tehdy prodávaly snad jen burĀky, obĀas datle a hnusný svatojĀnský chlebiĀek. Mj. ten se dneska prodĀvá za drahé peníze, jako zdravé mlsĀní. JĀ si ale mlsĀní pĀ™edstavuji jinak. Jako dnes si pamatuji moment, kdy jsem poprvĀ jedla banĀn. Bylo mi škrabce, byla jsem v nemocnici, jako jediný dĀtský pacient na oddĀlení. K mojí posteli pĀ™il Mudr., Doc., Csc., primĀ oddĀlení (mimořadnĀ ĀlovĀk) se zĀstupem sestĀĀek, aby se podĀlili o to, jak se budu radovat nad pĀ™ineseným banĀnem. Zklamala jsem, protoĀe jako notorický nejedlík, jsem do banĀnu kousla a prohlĀsila, Āe chutnĀ jako divnĀ brambory a Āe to nechci. ĀeleznĀ opona, kterou komunistĀ definitivnĀ zatĀhli v roce 1948, oddĀlila Āeskoslovensko od zdrojĀ tropickĀho a subtropickĀho ovoce. K dostĀnĀ bylo pĀ™evĀnĀ jen v pĀ™edvĀnoĀnĀ, v Praze navíc i v dobĀ konĀnĀ spartakiĀd, kolem Prvního mĀje, Āi sjezdĀ KSĀE. V druhé polovinĀ padesátých let se ponĀkud uvolnila moĀnost cestovat na ZĀpad, a Āeškeri, kteĀmĀli to škrabce do ciziny vyjet, si tam pĀ™ed vĀlohami pĀ™ipadali jako v JiĀkovĀ.

V roce 1954 mĀl sovĀtský blok škrabce ziskat prvního spojence v tropickĀ oblasti, Guatemalu. Ano, dnes jsou to banĀny znĀky Chiquita. Praha s moskevským souhlasem tehdešimu prezidentovi Jacobo Arbenzovi prodala zbranĀ, ale tĀm Guatemalu pĀ™ed americkĀm vmĀškovĀnĀm neuchrĀnila. Naopak, CIA to vyhodnotila jako komunistickĀ spiknutí a my tak pĀ™ili o banĀny. Pak se komunistický blok zaĀal kamarĀdit s Guineou, která získala nezávislost na Francii a na pĀ™edvĀnoĀnĀm trhu se v roce 1959 vĀjimeĀnĀ mohlo koupit více, neĀ pár kouskĀ citrusĀ, banĀnĀ a oĀechĀ. A jsme na konci padesátých let a nastupuje novĀ fenomĀn, kubĀnské pomeranĀe.

PĀvodnĀ se poĀítalo s tĀm, Āe nebudou bĀĀnĀ na trhu, ale budou se pouze prĀmyslovĀ zpracovĀvat. O jejich kĀĀ ĀĀíkĀvalo, Āe je stejnĀ tvrdĀ, jako kubĀnský lid. Ale protoĀe pomeranĀe najednou byly, ale zas nebyla jablka, tak je dĀti dostĀvaly ke škrabce kolnĀm obĀdĀm, jako mouĀník. Nejedlo je ani jedno dĀtĀ, skonĀily v popelnicĀch. PĀ™itom jĀ je mĀla rĀda, byly hodnĀ sladké, na pĀ™ímĀ jĀdlo však nevhodnĀ, dĀ™eĀ jako dĀ™ivĀ – ale byl z nich senzaĀnĀ dĀus za pĀ™.

Jak na nedostatek banĀn Āeškeri tehdy reagovali? Asi podobnĀ, jako jĀ. „Je fakt, Āe jĀ jsem banĀny nemĀla snad aĀ do dospĀlosti. A nechybĀly mi, protoĀe jsme mĀvaly jablka, hrušky a všechno to našereno ovoce, a vĀbec, maminka ĀĀíkĀla, mĀ to takovou mdlou chuĀ. Ani o to nestojĀm a nikdy jsem nedupala, Āe jsem nemĀla banĀn, mĀ to nĀjak nevadilo. Pokud se nĀco dĀ získat jen za cenu vlastního poniĀenĀ, aĀ jiĀ má charakter nĀkolikahodinovĀ fronty nebo uplĀcenĀ prodavaĀe, tak o to nebudu usilovat, tĀeba proto, „Āe má takovou mdlou chuĀ. (zdroj: Miroslav VanĀk, ObyĀejnĀ lidĀ) S pĀ™ĀnĀm bohatĀho JeĀĀka

DEERES (Ta fotka je jen ilustraĀnĀ, to nejni deeress!)